

ĢIRTA GERTSONA FOTO

UZZIŅAI

Jaungada ugunošanai Liepājā atvēlētās summas:

- 2019. gadā – 9471 eiro;
- 2018. gadā – 11 045 eiro;
- 2017. gadā – 8100 eiro;
- 2016. gadā – 5553 eiro.

AVOTS: LIEPĀJAS PAŠVALDĪBA

<< "Kaitīgie elementi nosēžas arī uz dzīvniekiem – gan mājas, gan meža. Netālu no šīs populārās salūtu šaušanas vietas tika audzēti truši. Man pazīstamais trušu kāvējs sauca skatīties dzīvnieku aknas, jo tās izskatījās gluži kā alkohola sabojāti orgāni," stāsta A. A. Špats. Viņš noskaidrojis, ka dzīvnieki pārtikuši no vietējās zāles, kas, visticamāk, arī bija pārklāta ar kaitīgiem salūtu elementiem. "Šobrīd tajā apkaimē vairs neauzdzē pat govīs, jo cilvēki, iespējams, apzinājušies, ka arī piens vairs nav labs. To, ka jebkura ražete ir kaitīga, vajadzētu apzināties visiem."

No salūta un petaržu šaušanas cieš arī mājdzīvnieki, visbiežāk – suņi, kuri, sabijušies no salūta trokšņiem, mēdz no saimnieka aizmukt, izlecot no rokām vai noraujoties no siksniņas. Dzīvnieku aizsardzības biedrības "Liberta" vadītāja Ildze Saulīte komentē, ka pārsvarā suņi aizmūk, ja tiek šauts iepriekš neplānots salūts. "Pēdējos gados šādi gadījumi ir jūtami mazinājušies, jo mēs arī pirms svētkiem cenšamies informēt cilvēkus, kā sagatavot un palīdzēt saviem mājdzīvniekiem. Bet, ja petardes tiek šautas bez zināma iemesla un negaidīti, tad

tam sagatavoties nevar neviens." I. Saulīte arī paskaidro, ja suns no ražetēm nebaudījās iepriekšējā salūta laikā, tas nenozīmē, ka viņš nebaudīsies nākamreiz.

Arī Liepājas pilsētas pašvaldības dzīvnieku patversmes "Lauvas sirds" vadītāja Nora Brūdere apstiprina, ka pēdējos divos, trīs gados izsaukumi par pazudušiem vai noklīdušiem suņiem Vecgada naktī ir stipri retāki. "Iespējams, ka suņi sabīstas un pamūk vienatnē, bet cilvēki vienkārši ar to situāciju paši ir tikuši galā," stāsta N. Brūdere.

Liepājnieks Jānis Kalniņš piedzīvojis sava Džeka Rasela terjera Raffa aizbēgšanu salūta dēļ. 2022. gada Jāņos kāds kaimiņos sarīkoja ugunošanu. "Pēc pirmajiem blīkšķiem Raffa man izrāvās no rokām un muka uz turpat esošo labības lauku. Protams, metos viņu ķert, bet tumsā bija grūti tik mazu sunīti saskatīt un dažbrīd nācās vadīties pēc skaņas. Beigās, protams, noķēru," par piedzīvoto izbīli stāsta J. Kalniņš. Raffa no salūta un dažādiem skaļiem trokšņiem baidās vēl joprojām. Viņš satraucies arī, kad Liepājā notikušas kādas militārās apmācības. "Suns no katra skaļa blīkšķa sabīstas. Izejot laukā, uzreiz jau gribēja atpakaļ mājās," saimnieks pastāsta.

Pirotehnika pirkta un pirkts

Tikmēr uzņēmuma "International Fireworks Design", kas organizē salūtos, pārstāvis Kalvis Kalniņš teic, ka par darba trūkumu sūdzēties nevar. "Mums iet labi, gadumija ir ļoti darbīga," viņš saka. Lai arī Liepājā neuguno, "citur viss notiek". "Paskatieties uz lielākajām pasaules pilsētām: Sidneju, Londonu, Berlīni, Roterdamu utt. Nekas nav mainījies, viss smuki notiek." K. Kalniņa pārstāvētais uzņēmums strādā ne tikai Latvijā, bet arī ārpus valsts robežām. "Šajā sfērā darbojos kādus 25 gadus, uzņēmumam ir vairāk nekā 10 gadi. Jā, laiki mainās, un mēs ejam līdzi. Šovi paliek kvalitatīvāki, izjustāki utt. Liekam klāt dažādus izteiksmes līdzekļus, tos kombinējam. Tā, ka būtu jāslēdz uzņēmums ciet vai par to jādomā, – noteikti nav. Mums ir plašs spektrs, kā mēs darbojamies. Tie ir specefekti, kuros ietilpst arī ugunošana. Mums ir droni u.tml. To visu kombinējot kopā, veidojas multimediāls priekšnesums, ar ko iepriecinām skatītājus."

Uzņēmējam Andrim Līvam ir daudzu gadu pieredze pirotehnikas pārdošanā. Daloties pieredzē, liepājnieks sacīja, ka aktīvākais iepirkšanās laiks ir gada pēdējā nedēļa un brīdis pirms 31. decembra. Ļaudis nāks kā pēc ražetēm un stiebru blokiem, tā romiešu svecēm, petardēm, uguns strūkļām un daudz kā cita. Nekas neliecina, ka interese par to visu būtu mazinājusies. Uzņēmējs izteicās

EKSPERTS

Dzirksteļu šaltis, ugunsmetēji, dūmu ģeneratori

Ritvars Embreks, radošās apvienības "Šarmants" vadītājs

Manuprāt, salūts jau labu laiku, arī pirms kara Ukrainā, bijis gaumes jautājums. Daļai sabiedrības tas ir kā neatņemama svētku sastāvdaļa un kulminācijas moments, tāpēc cilvēki joprojām aktīvi iegādājas pirotehniku mazumtirdzniecībā pašu lietošanai, kaut publiski ugunošanas šobrīd praktiski netiek organizētas. Savukārt liela daļa cilvēku uzskata, ka tā ir gaisā izšauta nauda, kas rada kaitējumu dabai un stresu dzīvniekiem, tāpēc netiek vilktas nekādas paralēles ar svētku sajūtu, kuru nūdien iespējams radīt arī citādi.

Pēdējo gadu laikā pieprasījuma pēc salūta mūsu organizētajos pasākumos nav bijis, tādēļ jāatzīmē, ka tas tiešām ir samazinājies, kaut arī pa retam no klientiem dzirdu nepārliciecināmu vēlmi par ražetēm, īpaši kāzu organizēšanas procesā, kā iespējamo pusnakts kulmināciju. Visbiežāk gan klientus attur tieši izmaksas, jo kvalitatīvs salūts vairāku minūšu garumā, ko nodrošina licencēta pirotehnikas kompānija, ir diezgan dārgs priekšs. Savukārt privātpēr-

īsi: "Tie, kas vienmēr pirkuši, tie pirkts. Neskatoties uz cenu, jo tā ir tradīcija, patīk un vajag. Kam nevajag, tie nepērķ."

Vai pienāks tādi laiki, kad interese par pirotehnikas izstrādājumiem līdzināsies nullei? To, protams, tagad grūti prognozēt, bet varētu būt, ka katrai jaunajai, nākamajai paaudzei salūts tomēr vairs nešķitīs tik pievilcīgs. Iespējams, tiks atrasti citi veidi, paņēmieni, kā svētkus padarīt īpašus un krāšņus.

Vecgada vakarā blakus baznīcai ugunot nedrīkst

Tiem, kuri tomēr paši rīkos ugunošanu, jāņem vērā, ka Liepājas pilsētas saistošie noteikumi nosaka, ka pirotehnikas "paraugdemonstrējumi" nav atļauti mieram paredzētajā laikā, proti, no pulksten 22 vakarā līdz 6 rītā, tiesa, izņemot normatīvajos aktos noteiktajās svētku, atceres un atzīmējamās dienās, kad pirotehnikas ugunspuķes var gaisā laist līdz vienam naktī. Tāda iespēja, protams, ir arī, sagaidot Jauno gadu.

Liepājas Pašvaldības policijas sabiedrisko attiecību speciāliste Elva Lubāne atgādina, ka Pirotehnikas izstrādājumu aprites likuma 17. pants nosaka pirotehnikas izmantošanas aizliegumu un ierobežojumus. Pirotehniku ir aizliegts izmantot, ja, piemēram, tas rada riskus cilvēka dzīvībai,

sonām nopērkamās raķešu komplektu kastes, kas maksā pāris simtus eiro, nebūs risinājums pārdomātam šovam.

Pilnīgi droši varu apgalvot, ka lielai daļai cilvēku viedoklis par ugunošanu ir radikāli mainījies, un esmu pat dzirdējis, ka citi būtu gatavi no tās atteikties pavisam, arī tad, kad karš būs beidzies.

Savos pasākumos visbiežāk izmantojam kādus skatuviskus specefektus, piemēram, auksto dzirksteļu šaltis, ugunsmetējus, zemo dūmu ģeneratoru, CO₂ gāzi. Apvienojot kvalitatīvu priekšnesumu, muzikālo pavadījumu, gaismu un specefektus, iespējams iegūt patiesi skaistu un kulminējošu

veselībai, mantai un nodara kaitējumu videi, ir liels vējš un arī, ja persona ir alkoholisko vai narkotisko vielu reibumā. Tieši šo aspektu bieži vien svētku raķešu cienītāji neņem vērā.

Tāpat pirotehniskos izstrādājumus nedrīkst izmantot zem elektrības zemsprieguma, augstsprieguma un sakaru līnijām, koku zariem un citiem šķēršļiem, kā arī tuneļos. Starp citu, arī tuvāk par 100 metriem no sprādzienbīstamiem priekšmetiem, lopkopības objektiem, baznīcām, ārstniecības iestādēm, citām sabiedriskām vietām, ja vien nav saņemta īpaša atļauja.

E. Lubāne brīdina, ka par pirotehnisko izstrādājumu aprites noteikumu pārkāpšanu piemēro naudas sodu fiziskajai personai no septiņām līdz septiņdesmit naudas soda vienībām (35–350 eiro), bet juridiskajai personai – no septiņām līdz divsimt astoņdesmit naudas soda vienībām (35–1400 eiro). Pašvaldības policija pirms svētkiem veic reidus tirdzniecības vietās, kur ir iespējams iegādāties pirotehnikas izstrādājumus, tādā veidā atgādinot par tirdzniecības noteikumiem. Vēl kārtības sargi reaģē uz iedzīvotāju sniegto informāciju par gadījumiem, kad tiek šauts salūts.

"Par kopējo situāciju varēsīm spriest pēc Vecgada vakara, jo tad ir pirotehnikas lietošanas kulminācija, kas mums vēl ir priekšā.

šovu, kas arī rada svētku sajūtu, taču ir viegli kontrolējams un nekaitē dabai un, kas ne mazāk svarīgi, – netraucē kaimiņiem. Tieši tāpat klienti iecienījuši arī konfeti.

Ja runa ir par liela mēroga salūtu, visdrīzāk, līdzvērtīgu alternatīvu tam nebūs, tomēr ir vērts tās meklēt un piedāvāt arī klientiem. Man kā projekciju cienītājam un veidotājam ļoti laba izklaide šķiet projekciju attēlošana pilsētvidē, bet lielākā mērogā – izmantojot vairākus jaudīgus video projektorus un pārklājot plašāku kvadrāturu un plaknes, ne tikai vienas ēkas fasādi. Komplektā ar gaismu šovu un muzikālo pavadījumu iespējams skatītājiem izstātīt veselu stāstu ar vēstījumu, kas rosina ne tikai svētku sajūtas veidošanu, bet arī pārdomas un radošumu, kuru visbiežāk ar klasisku salūtu neizdosies sasniegt. Ārzemēs jau populāri kļuvuši dronu šovi, kur, izmantojot simtiem dronu, debesīs tiek veidotas dažādas gaismu formas un stāsti. Tā ka kaut kādas alternatīvas noteikti ir. Jautājums, vai mūsu valstī ir pieejami kvalitatīvi tehniskie risinājumi šādu rezultātu sasniegšanai un vai to izmaksas ir mums pa kabatām. ▀

Droši svētki būs labākā dāvana

Savukārt mediķi atgādina, ka pirotehnika var būt krāšņs svētku papildinājums, taču, ja netiek ievēroti visi drošības noteikumi, tā var kļūt bīstama.

Ja esat izlēmuši svētkos izmantot pirotehnikas izstrādājumus, tie ir jāiegādājas tikai tādos uzņēmumos, kam ir izsniegta atbilstoša licence, kā arī tie jālieto, ievērojot visus drošības noteikumus un jābūt īpaši piesardzīgiem. Jāseko līdzi arī konkrētās pašvaldības noteikumiem par ugunošanu, sagaidot Jauno gadu.

To, kādas sekas var nodarīt neuzmanība un pārdrošība pirotehnikas lietošanā, parāda Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD) pieredze. "Diemžēl dienesta mediķi jau var saukt par tradīciju īsi pirms Jaunā gada sagaidīšanas un svētku ugunošanas laikā gūtas smagas traumas, kas nereti atstāj paliekošas sekas uz visu turpmāko dzīvi. Tās ir plēstas brūces un plaši ķermeņa apdegumi, sejas savainojumi ar kaulu lūzumiem, acu bojājumiem un redzes traucējumiem, arī plaukstu bojājumi ar sadragātiem pirkstiem un amputācijām, lūzumi u.c.

DIENAS TĒMA | 6.lpp.